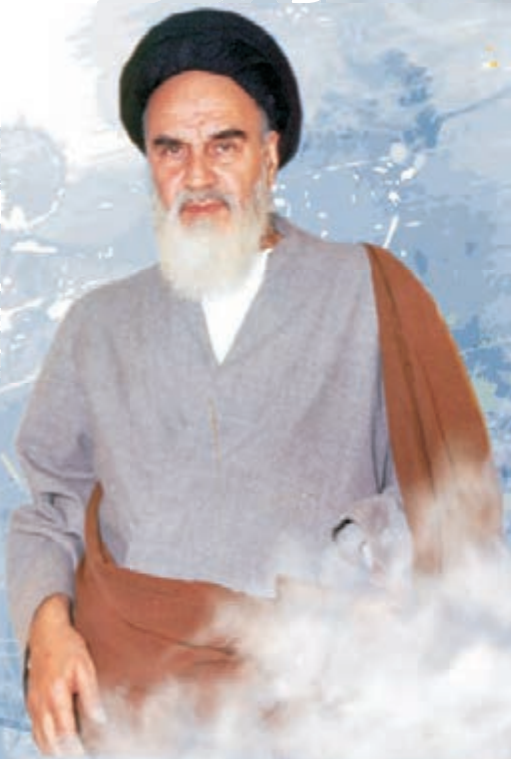
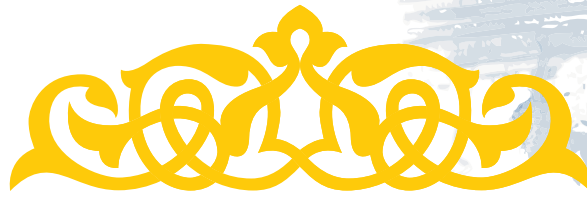

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همیشه فلان بیاست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
تعلیم و تعلم عبادت است

با همکاری اداره آموزش و پرورش استثنایی استان کرمان
برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تالیف : شورای برنامه ریزی و تالیف کتاب های درسی دانش آموزان با نیازهای ویژه

نام کتاب : پنه دوزی ۳ ۱۸۳/۲۳

مؤلفین : محمود بنی اسدی ، روح ... حاج علیزاده ، اصغر حاج علیزاده ، وجیهه کاظمی ،
طاهره محسن بیگی ، صدیقه عبدالهی

مدیریت امور چاپ و تولید : سید احمد حسینی

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره ی کل چاپ و توزیع کتاب های درسی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۱۶۱-۸۸۸۳۱۱۶۱ دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶ کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر هنری و طراح گرافیک : علی معینی

ناشر : سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

چاپخانه : شرکت افست (سهامی عام)

نوبت چاپ و تاریخ انتشار : اول ۱۳۸۹

ISBN 978-964-05-1908-0

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۱۹۰۸-۰

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

طراحی سیستم های آموزشی، پرورشی و توان بخشی با توجه به رویکرد های نوین آموزشی به منظور تامین نیازهای دانش آموزان با نیازهای ویژه از اهداف و وظایف اصلی سازمان آموزش و پرورش استثنایی به شمار می رود.

طراحی ((دوره ی متوسطه ی حرفه ای)) یک بار دیگر ندادی اجرای عدالت آموزشی را در جامعه اسلامی طنین افکن نموده و زمینه های مساعد برای به فعلیت رساندن استعداد ها و توانایی های دانش آموزان با نیاز های ویژه را فراهم می سازد.

تاکید بر رویکرد حرفه آموزی در این نظام آموزشی نه تنها باعث توانمند تر شدن دانش آموزان با نیازهای ویژه در فرآیند تحصیل و یادگیری می گردد ؛ بلکه از این طریق مدرسه به رسالت خویش که همانا آماده کردن دانش آموزان برای زندگی مفید و پویا در جامعه است، دست می یابد.

خداوند را شاکر و سپاسگزاریم که این توفیق حاصل گردید که نسبت به برنامه ریزی درسی دوره ی متوسطه ی حرفه ای با رویکرد حرفه آموزی که با مقتضیات عمومی این دانش آموزان تناسب داشته و از انعطاف لازم برای انطباق با انواع توانایی ها و آمادگی ها برخوردار می باشد، اقدام نماییم.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی بر خود واجب می داند از زحمات تمامی عزیزانی که در این حرکت مهم نقش اساسی ایفا کردند به ویژه کارشناسان و معلمان مدارس استثنایی و همچنین سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی و مراکز وابسته تشکر و قدردانی نماید.

امید است معلمان، کارشناسان و صاحب نظران آموزش و پرورش با نظرات ارزشمند خود این سازمان را در ارتقا کیفی برنامه های درسی ارائه شده، بیش از پیش یاری نمایند.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

سخنی با مربیان

صنایع دستی تبلور ذوق و هنر اندیشه انسان بوده و بیانگر آداب و رسوم و اعتقادات مردم می‌باشد. کشور ایران به دلیل وسعت زیاد و شرایط اقلیمی متفاوت و نیز تمدن دیرینه دارای آثار مختلفی از صنایع دستی می‌باشد و ترویج این فرهنگ از اهم وظایف هر ایرانی می‌باشد و آموزش و پرورش در این زمینه رسالتی خاص دارد.

آموزش این هنر ها علاوه بر احیاء فرهنگ دیرین ایرانی و اسلامی باعث غنای روحی و روانی دانش‌آموزان شده و در رفع نیازهای مادی آن‌ها مؤثر است.

در این مجموعه به آموزش هنر پسته‌دوزی پرداخته شده است. هنر پسته‌دوزی قدمتی دیرینه دارد و یکی رشته‌های زیبای سوزن‌دوزی در ایران می‌باشد. آموزش این هنر به دانش‌آموزان علاوه بر افزایش حس خودباوری موجب استفاده بهینه از اوقات فراغت شده و آن‌ها را در کسب استقلال مالی یاری می‌رساند.

در آموزش فعالیت‌های این کتاب موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد.

ساختار کتاب به گونه‌ای تدوین گردیده است که در پایان فعالیت‌ها یک وسیله کاربردی ساخته می‌شود. شما نیز می‌توانید قبل از انجام فعالیت‌ها و به منظور دست‌ورزی دانش‌آموزان تمریناتی را برای آن‌ها پیش‌بینی و اجرا کنید.

آموزش فعالیت‌ها به روش تحلیل فعالیت ارائه گردیده است و به منظور انطباق برنامه آموزشی با سطح توانایی و استعداد دانش‌آموزان می‌توانید گام‌ها را به اجزای کوچک‌تری تقسیم کنید. همچنین علاوه بر آموزش هرگام فرآیند آموزشی هر فعالیت مورد توجه قرار گیرد تا دانش‌آموزان بتوانند به طور مستقل فعالیت مورد نظر را انجام دهند.

فعالیت‌های تکمیلی به دانش‌آموزانی ارائه گردد که از توانمندی بالاتری برخوردار می‌باشند. از خلاقیت و نوآوری خود در ارائه فعالیت‌های تکمیلی استفاده کنید.

با توجه به این که یادگیری این هنر به اشتغال‌زایی دانش‌آموزان کمک می‌کند آموزش‌های خود را با نیازهای بازار مصرف این هنر هماهنگ کنید.

امید است با ارائه نقطه نظرات خود ما را در رفع کاستی‌های این کتاب یاری نمایید.

مؤلفان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	مقدمه.....
۸	گلبرگ دوزی.....
۹	انواع ساتن دوزی.....
۹	طرح دایره ای.....
۱۰	طرح برگ های کوچک و بیضی شکل.....
۱۱	طرح برگ های بزرگ.....
۱۲	انواع برگ دوزی.....
۱۲	برگ شویدی.....
۱۳	برگ سروری.....
۱۴	برگ مورب.....
۱۵	نوع دیگر برگ مورب.....
۱۶	تهیه ی جا عینکی.....
۱۷	گرته زنی به روش سنتی.....
۲۳	تهیه ی کیف پولی.....
۲۶	تهیه ی جا موبایلی.....
۳۰	الگوها.....

مقدمه :

یادگیری صنایع دستی به شما کمک می‌کند که به قدرت خود در تولید کارهای هنری پی ببرید و از تولیدات خود لذت ببرید. همانطور که می‌دانید یادگیری هنرهای دستی در ایران یکی از زمینه‌هایی است که به اشتغال افراد کمک می‌کند و بسیاری از مردم از این راه کسب درآمد می‌کنند. هدف از کتاب حاضر، آشنایی شما با چند دوخت دیگر پسته دوزی و همچنین افزایش دقت و سرعت در کار می‌باشد، زیرا در شغل یابی علاوه بر یادگیری فنون کار باید سعی شود آن کار را با ظرافت و سرعت بیش‌تری انجام داد تا بهره‌وری کار بالاتر رود.

همانطور که می دانید پته دوزی یکی از محصولات هنری و سنتی ایران است که مورد علاقه بسیاری از افراد می باشد . همه ساله تعداد زیادی از نمونه های پته در فروشگاه های صنایع دستی ایران و سایر کشورها عرضه می شود . شما نیز در صورت علاقه می توانید بعد از فراغت از تحصیل از کار پته دوزی برای تزئین منزل خود و یا کسب درآمد استفاده کنید .

در سال گذشته با برخی از دوخت های پته مانند : (سردوزی ، خط دوزی ، پتک چهارگوش ، پتک دراز و رودوزی) آشنا شدید . و در سال جاری دوخت گلبرگ ها ، برگ ها و دایره های کوچک به شما آموزش داده می شود که این دوخت ها نقش مهمی در تزئین نقش وسط پته دارد .

گلبرگ دوزی

مواد و وسایل مورد نیاز :

■ شال پته ■ نخ پته ■ سوزن ■ قیچی ■ انگشتانه

در تصاویر زیر مراحل گلبرگ دوزی را مشاهده می کنید.

نکته : در گلبرگ ها از دوخت بخیه رومانی استفاده می شود.

پته دوزی

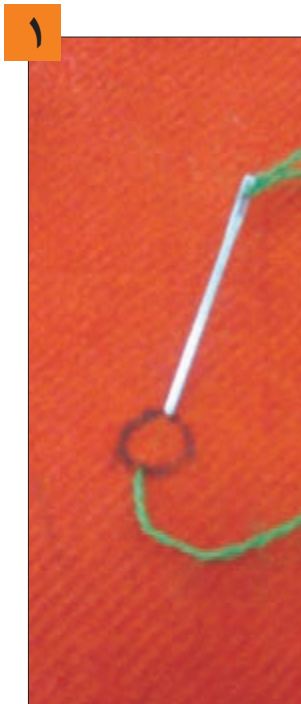
انواع ساتن دوزی

مواد و وسایل مورد نیاز:

■ شال پته ■ نخ پته ■ سوزن ■ قیچی ■ انگشتانه

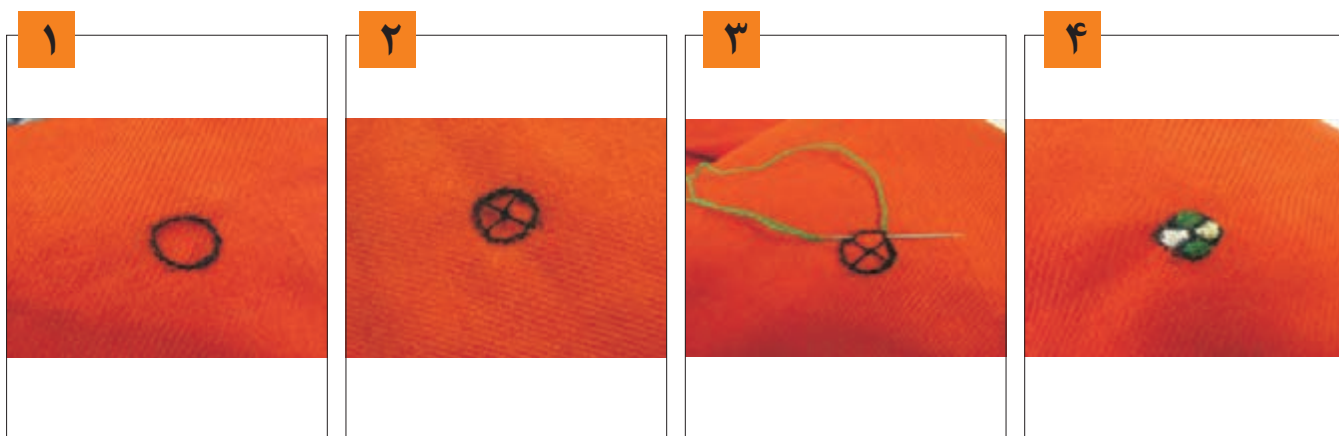
(۱) طرح دایره ای

طرح دایره ای کوچک؛ دوخت را همیشه از قطر دایره شروع می کنیم یعنی، اول نیمه طرف راست را دوخته و بعد نیمه طرف چپ را می دوزیم.

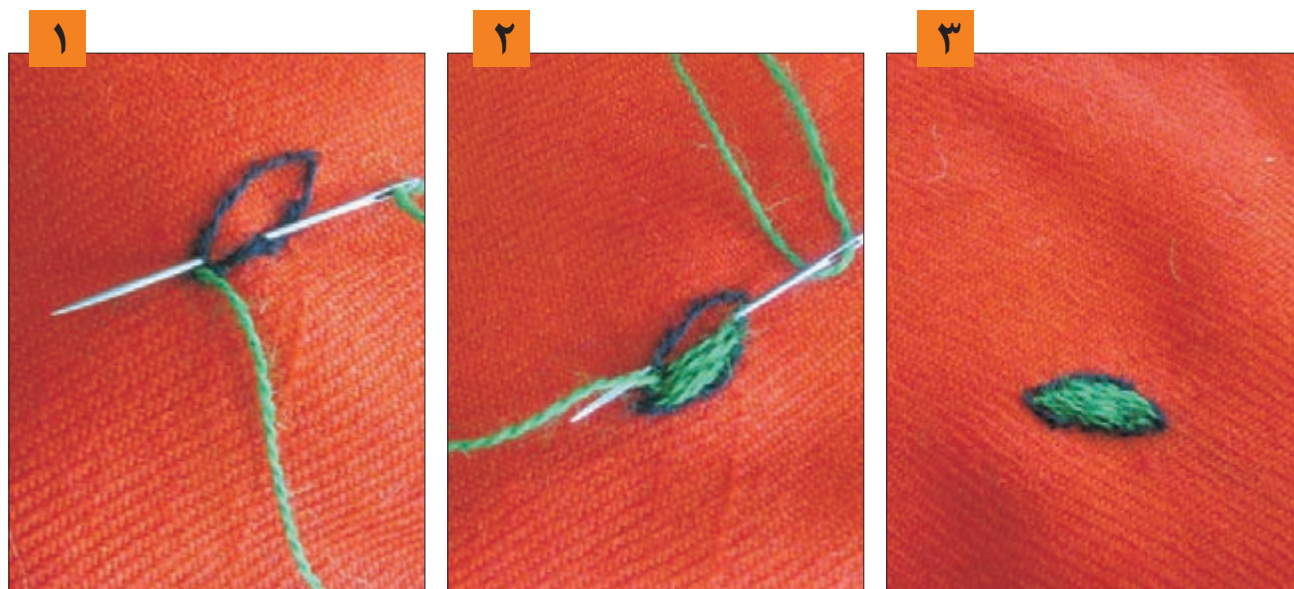
طرح دایره ای بزرگ

در این طرح دایره به چهار قسمت تقسیم و شلال ها به صورت افقی دوخته می شود.

۲) طرح برگ های کوچک و بیضی شکل

از پایین طرح بیضی شکل شروع به دوختن می کنیم و سوزن را به طور مورب در پارچه داخل می کنیم.

۳) طرح برگ های بزرگ

باید برگ را از وسط به ۲ قسمت تقسیم کنیم سپس هر قسمت را جداگانه مانند شکل زیر بدوزیم.

نکته ۱: در شروع کار ابتدا باید خطوط کار را ساقه دوزی کرد.

نکته ۲: ساتن دوزی معمولاً کمی مایل دوخته می شود.

نکته ۳: سوزن را باید از طرف راست طرح داخل پارچه فروبرده و از سمت چپ خارج کرد.

نکته ۴: در ساتن دوزی شلال ها کاملاً کنارهم و در یک جهت دوخته می شوند.

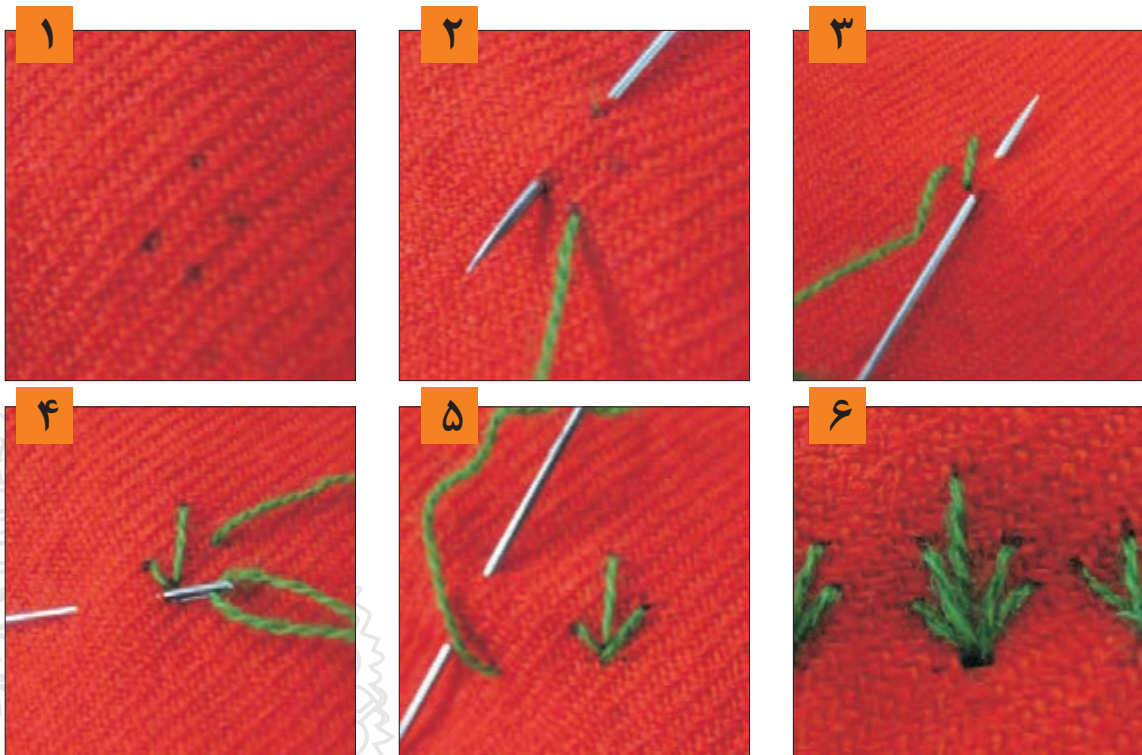
انواع برگ دوزی

آخرین مرحله پسته دوزی ((برگ دوزی)) است که پس از کلیه دوخت ها انجام می شود. برگ دوزی معمولاً به صورت حاشیه ای ظریف در نقش ها به کار می رود و به روش های سروی، زیگزاگ، شویدی و مورب انجام می شود.

مواد و وسایل مورد نیاز: ■ شال پته ■ نخ پته ■ سوزن ■ قیچی ■ انگشتانه

(۱) برگ شویدی

مطابق شکل به صورت یک شلال مستقیم و چند شلال اریب کنار هم قرار می گیرد.

۲) برگ سروی

برگ سروی همانند برگ شویدی دوخته می شود ، فقط تعداد شلالها بیشتر است.

مطابق شکل اطراف برگ به صورت چندشلال اریب کوتاه و بلند و نزدیک به هم دوخته می شود.

یادآوری نحوه دوخت شلال اریب :

نکته : هر شلال باید به طور مجزا از شلال دیگر باشد.

۴) نوع دیگر برگ مورب

مطابق شکل اطراف برگ دوخت‌های زیگزاگ نزدیک به هم دوخته می‌شود.

یادآوری نحوه‌ی دوخت زیگزاگ:

تهیه ی جاعینکی

مواد و وسایل مورد نیاز:

- شال پته
- سوزن ته گرد
- نخ پته
- سوزن
- قیچی
- انگشتانه
- کاربن
- الگوی طرح دار (جاعینکی)
- آستر به اندازه ی الگوی جاعینکی
- نوار قیطان
- نخ پلی استر هم رنگ شال پته
- دکمه مخفی یک عدد

مراحل انجام کار:

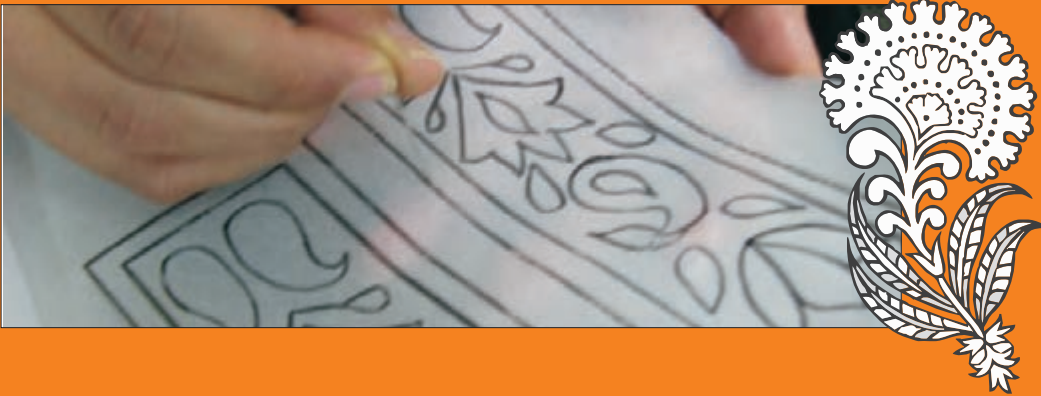
- ۱- الگوی جاعینکی و شال را روی میز می گذاریم.
- ۲- الگو را با سوزن ته گرد روی شال ثابت نگه می داریم.
- ۳- به فاصله ی ۲ سانتی متر از لبه ی الگو پارچه شال را باقیچی برش می زنیم.
- ۴- خطوط طرح را با استفاده از روش گرته زنی سنتی به روی شال انتقال می دهیم.

گرته زنی به روش سنتی

خطهای طرح را با سوزن و با فاصله‌های نزدیک به هم سوراخ کنید.

پودر زغال یا گچ را در کیسه‌ای پارچه‌ای بریزید سپس الگوی طرح‌دار و سوراخ شده را روی شال گذاشته و با کوبیدن کیسه روی کاغذ الگو طرح را روی پارچه انتقال دهید.

الگورا از روی شال برداشته و خطهای طرح را ملاحظه می کنید.

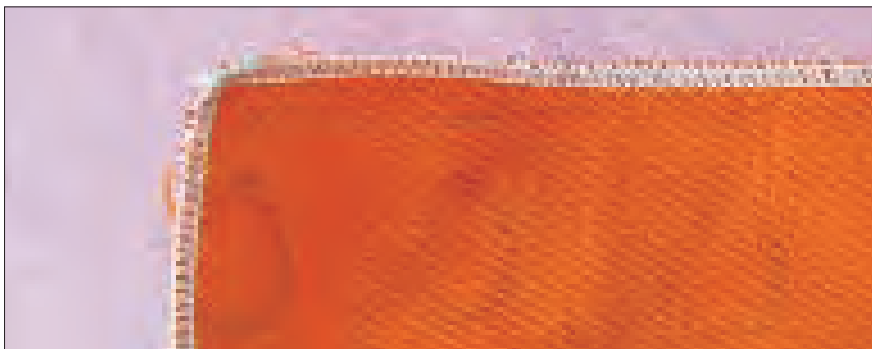

نکته ۱: فاصله‌های سوراخ کردن خطهای طرح نباید آن قدر نزدیک به هم باشد که کاغذ الگورا پاره کند.

نکته ۲: برای گرته زنی شال‌هایی با رنگ روشن از پودر زغال و برای شال‌های تیره رنگ از پودر گچ استفاده می شود.

۵- اطراف پارچه شال را با دوخت دندان موشی ، سردوزی می کنیم.

نکته: می توانیم جهت سر دوزی دور شال از ماشین سر دوزی نیز استفاده کنیم.

۶- خطوط روی طرح را ساقه دوزی می کنیم. (خط دوزی)

۷- سپس سایر دوخت های پته را با توجه به طرح انجام می دهیم.

۸- پس از پایان دوخت‌های تزئینی پته، کار آماده‌سازی جاعینکی را مطابق با مراحل زیر انجام می‌دهیم.

گذاشتن پشت شال آماده شده روی پارچه‌ی آستری

وصل کردن شال و آستری با سنجاق ته‌گرد

برش آستری مطابق با لبه‌ی برش خورده شال

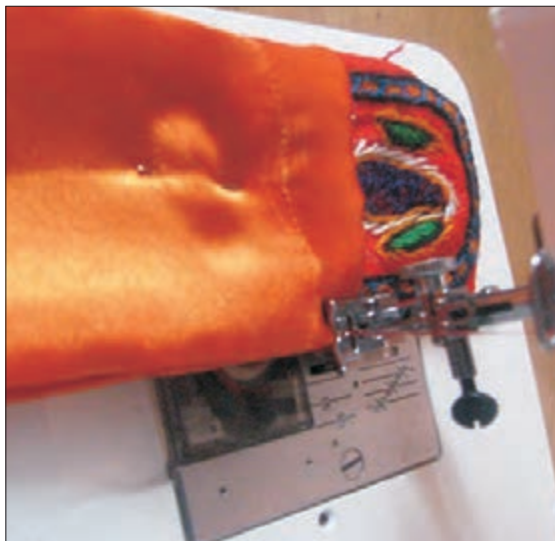
وصل کردن شال و آستری با استفاده از دوخت بخیه یا ماشین دوخت

اتو کردن درزهای دوخته شده

دوخت کار با استفاده از چرخ خیاطی به منظور محکم شدن و زیبایی کار

در پایان کار می‌توانیم برای بستن جاعینکی به لبه‌ی آن دکمه‌ی مخفی بدوزیم.

سعی کنید کار خود را با دقت و ظرافت بیشتری انجام دهید.

تهیه‌ی کیف پول

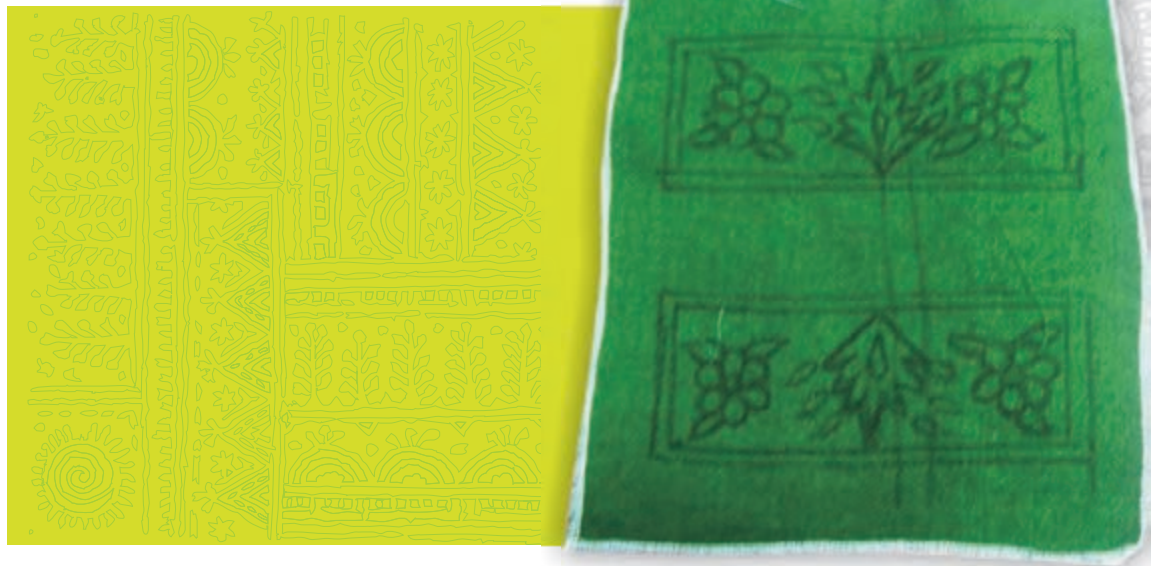
مواد و وسایل مورد نیاز:

- شال پته
- سوزن ته‌گرد
- نخ پته
- قیچی
- انگشترانه
- کاربن
- الگوی طرح‌دار (کیف پولی)
- آستر به اندازه‌ی الگوی (کیف پولی)
- نخ پلی استر هم‌رنگ شال پته
- زیپ یک عدد

مراحل انجام کار:

- ۱- شال و الگوی کیف پول را روی میز می‌گذاریم.
- ۲- الگو را با سوزن ته‌گرد روی شال ثابت نگه می‌داریم.
- ۳- به فاصله‌ی ۲ سانتی‌متر از لبه‌ی الگو پارچه شال را با قیچی برش می‌زنیم.
- ۴- حالا خطوط طرح را روی شال انتقال می‌دهیم. (گرتنه زنی)

۵- دور شال را با دوخت دندان موشی، سردوزی می‌کنیم.

۶- خطوط روی طرح را ساقه دوزی می‌کنیم.

۷- پس از خط دوزی سایر دوخت‌های پته را با توجه به طرح انجام می‌دهیم.

در پایان با راهنمایی و نظارت مربی با استفاده از شال پته دوزی شده یک کیف پول زیبا تهیه کنید.

تهیه‌ی جاموبایلی

مواد و وسایل مورد نیاز:

- شال پته
- سوزن ته‌گرد
- نخ پته
- قیچی
- انگشترانه
- کاربن
- الگوی طرح‌دار (جاموبایلی)
- سوزن
- آستر به اندازه‌ی الگوی (جاموبایلی)
- نخ پلی‌استر هم‌رنگ شال پته
- دکمه مخفی یک عدد

مراحل انجام کار:

کلیه‌ی مراحل کار را مشابه فعالیت شماره ۲ (تهیه‌ی کیف پول) و مطابق با تصاویر ارائه شده انجام دهید.

سعی کنید کار خود را با سرعت بیشتری انجام دهید.

در نگه داری پته به نکات زیر توجه کنید :

۱- پته را در جای گرم یا جایی که هوا در آن جا جریان ندارد (مثل جعبه های فلزی) قرار ندهید، زیرا حشرات مضر پته را خراب می کند.

۲- پته را در مدت زمانی که استفاده نمی کنید در پارچه نخی نگه داری کنید.

۳- اگر پته را روی میز می اندازید روی آن نایلون یا شیشه قرار دهید.

دانش آموزان عزیز با توجه به آموخته های خود می توانید چند طرح دیگر پته دوزی را انجام دهید و از دست ساخته های خود نمایشگاهی بر پا کنید.

فعالیت پیشنهادی مربی و دانش آموز

.....

.....

.....

.....

الگو جلد عینک

